

Kontrollprogram för omgivningspåverkan under byggtiden

Inledning

Anläggnings- och byggarbeten sker ständigt i en växande stad. En del av dessa arbeten kan vara störande för omgivningen. Vanliga störningar är buller, damning och ljusstörningar. Det är den som bedriver verksamheten som ansvarar för att minimera dessa störningar så att miljöbalkens bestämmelser klaras. Vad gäller byggen är byggherren ansvarig.

Innan arbetena påbörjas i en exploatering ska ett kontrollprogram tas fram. Den ska omfatta omgivningspåverkan under byggtiden. Syftet med ett kontrollprogram är att:

- minimera den hälso- och miljöpåverkan arbetet kan ha på omgivningen.
- de skyddsåtgärder och de försiktighetsmått som planeras för att minska påverkan.
- visa hur byggherren avser att kontrollera att ställda miljökrav efterföljs vid byggnationen.

Innan arbetet startas ska byggherren skicka in kontrollprogrammet till miljöförvaltningen. Kontrollprogrammet skickas in så tidigt som möjligt, dock senast 3 veckor innan byggstart.

Kontrollprogrammets utformning

Det är verksamhetsutövaren (oftast byggherren och/eller exploitören) som normalt arbetar fram kontrollprogrammet. Det är dock ytterst byggherren som är ansvarig för att kontrollprogrammet tas fram och att de entreprenörer som anlitas följer det.

Miljöförvaltningen kan besluta att kontrollprogrammet behöver kompletteras.

Kontrollprogrammet bör omfatta följande:

- Hur kan byggprojektet påverka omgivningen (närboende, vatten, mark och luft)?
- Vilka krav gäller (exempelvis riktvärden för buller eller länshållningsvatten)?
- Vilka åtgärder planerar ni att vidta för att klara kraven?
- Hur kontrollerar och dokumenterar ni att åtgärderna är tillräckliga

Kontrollprogrammet ska skickas in till miljöförvaltningen till följande e-postadress: byggforetag@stockholm.se

Vad säger lagen?

Enligt miljöbalken ska den som bedriver verksamhet/vidtar en åtgärd som kan innebära olägenhet för människors hälsa eller påverka miljön planera och kontrollera verksamheten för att motverka/förebygga störningar. Detta kan ske genom undersökningar/mätningar mm. Den som bedriver störande verksamhet ska lämna förslag till kontrollprogram tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

Exempel på innehåll

Eftersom byggherren är den som vet mest om det projekt som ska genomföras har man också mest kunskap om vilken miljö- och omgivningspåverkan som det aktuella projektet kan ha. Nedan följer en sammanfattning av vilka uppgifter och frågeställningar som miljöförvaltningen ofta träffar på i den här typen av projekt och som därmed kan förekomma i kontrollprogrammet. Observera att detta är exempel och att innehållet kan variera beroende på typ och storlek på projektet. I vissa fall finns redan rutiner för punkterna nedan i andra dokument som byggherren eller entreprenören har och det går då bra att hänvisa till dessa.

Fakta om projektet

- Byggherre och huvudentreprenör samt kontaktuppgifter, adress, organisationsnummer etc. till dessa
- Kort beskrivning av projektet, inkl. karta och/eller situationsplan.
- Planerad tidsplan för projektet.

Buller

- Beskriv vilka arbetsmoment som kan ge upphov till störande buller och vibrationer och i vilken omfattning i tid. Beskriv också ev. stomljud.
- Beskriv det geografiska påverkansområdet. Ta också med transporter till och från bygget.
- Om sprängningar ska utföras bör även dessa beskrivas.
- För krossning finns krav på anmälan i förhand.
- Om bullemätningar kommer att utföras bör detta beskrivas.
- Projektets ordinarie arbetstider.
- Eventuella krav på arbetsmaskiner och arbetsfordon med avseende på buller.

Krav

- De riktvärden som gäller för buller vid byggarbetsplatser är Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2004:15 för buller från byggarbetsplatser
<https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Buller/Buller-fran-byggplatser/>
- Störande arbeten på kvällar (19-22), nätter (22-07) och helger ska anmälas till miljöförvaltningen senast sju dagar innan arbetet påbörjas. Detta sker via mail till byggforetag@stockholm.se

Länshållningsvatten

Med länshållningsvatten avses bortledning av inträngande grundvatten, processvatten eller regnvatten som ansamlas i schakt eller på ytor.

- Beskriv i vilka fall som det kan bli aktuellt med bortledning av länshållningsvatten och vilken typ av vatten detta är (t.ex. regnvatten, inläckande grundvatten eller processvatten).
- Beskriv var länsvatten kommer att avledas, dvs. dagvattennätet (ange även recipient t.ex. Brunnsviken, Magelungen etc.), infiltration eller spillvattennätet.
- Beskriv eventuella reningsanordningar, förväntade volymer, förväntad kvalitet på länshållningsvattnet samt hur provtagning kommer att ske.
- Beskriv, om aktuellt, anordning för infiltration av länshållningsvatten

Krav

Det finns risk för att länshållningsvatten inom byggområden är förorenat. Exempelvis kan gjutning orsaka hög halt suspenderade partiklar och högt pH och tillsatsmedel i betong innehåller metaller som kan förorena vattnet. Byggmaterial som förvaras inom området kan orsaka förhöjd metallhalt. Vatten kan innehålla spår av oljor som härrör från arbetsmaskiner. Även markföroreningar kan påverka vattnet. Ur miljösynpunkt är vanligen infiltration det bästa sättet att ta omhand länshållningsvatten eftersom marken ger en viss rening av vattnet.

- Genom att förvara byggmaterial väderskyddat minskar utlakningen av metaller och därmed kan halten av metaller i länshållningsvatten sänkas.
- I princip ska allt vatten som avleds till dag- eller spillvattenätet eller infiltreras först genomgå sedimentering, exempelvis genom att ledas genom en container avsedd för detta. I vissa fall kan även kompletterande rening behövas, exempelvis kolfilter, sandfilter etc.
- Kontakta Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) och miljöförvaltningen för att ta del av aktuella riktvärden för länshållningsvatten som avleds till dagvattenätet eller som ska infiltreras.
- Provtagning av avlett länshållningsvatten bör inledningsvis ske en gång per vecka då vatten avleds och jämföras mot aktuella riktvärden i de fall detta är tillämpligt.
- SVOA ska kontaktas innan vattnet släpps på spillvattenledningsnätet. De ska även informeras innan större mängder vatten släpps på dagvattensnätet.

Kemikalier

- Hur sker val av kemikalier? Kommer projektet att används sig av något system liknande BASTA eller Byggvarubedömningen?
- Hur hanteras kemikalier som inte ingår i ett bedömningsystem likt de ovan?
- Beskriv hur kemikalier hanteras och förvaras för att förebygga spill.
- Vilken beredskap (rutiner, saneringsmedel, kontaktuppgifter) finns vid utsläpp/miljöolyckor?
- Beskriv eventuell användning av kemiska injekterings-/tätningssmedel samt risker med dessa och förebyggande åtgärder.

Krav

- Om det ska etableras en tankplats för maskiner eller fordon ska denna utformas så att tankning sker på en tät yta som förhindrar förorening av mark eller vatten vid eventuellt spill/utsläpp. Drivmedelstank ska vara invallad eller dubbelmantlad och stå på en plan yta. Drivmedelstanken ska även vara påkörningskyddad.
- Säkerhetsdatablad ska finnas för samtliga kemikalier och vara lätt tillgängliga på arbetsplatsen.
- Flytande kemikalier ska förvaras så att ett eventuellt spill eller läckage inte förorenar mark eller vatten. Detta innebär att kemikalier ska förvaras i en invallning med ett underlag som är tätt och står emot de kemikalier som förvaras.
- Om det sker ett utsläpp där mark eller vatten har förorenats ska miljöförvaltningen kontaktas.

Luftföroreningar

- Beskriv när och var damning kan uppstå och vilka förebyggande åtgärder som planeras som t ex vattenbegjutning
- Eventuella krav på arbetsmaskiner och arbetsfordon med avseende på deras avgaser.
- Transportvägar för bygg- och materialtransporter etc. ska redovisas

Avfall och farligt avfall

- Hur arbetar ni för att minimera mängden avfall?
- Vilka avfallsmål finns i projektet?
- Beskriv projektets avfallsfraktioner.
- Beskriv hur farligt avfall förvaras.

Krav

- Varje behållare med farligt avfall ska vara märkt med typ av avfall samt förvaras väderskyddad. Flytande farligt avfall ska även förvaras invallat och påkörningskyddat.
- Enligt 6 kap 1 § avfallsförordningen (2020:614) är man skyldig att föra anteckningar över det farliga avfall som transporteras bort årligen från verksamheten. Av anteckningarna ska det bland annat framgå avfallslag, mängd, datum för borttransport, var avfallet producerats, transportör och mottagare.
- Transportör och mottagare av farligt avfall ska ha tillstånd för detta. Ni har ansvaret att kontrollera att så är fallet.
- Rapportera in antecknade uppgifter om farligt avfall till avfallsregistret hos Naturvårdsverket, vilket trädde i kraft 1 november 2020. Uppgifter till avfallsregistret kan rapporteras på två sätt: via en e-tjänst på Naturvårdsverkets hemsida eller via en så kallad API-lösning,

www.naturvardsverket.se/avfallsregister. Mer information finns på www.naturvardsverket.se/avfallsrapportering.

- Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut vissa avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall. Om man inte har möjlighet till källsortering ska man söka dispens från miljö och hälsoskyddsmyndigheten. Information finns på www.naturvardsverket.se/avfall och <https://byggforetagen.se/foretagsservice/amnen/resurs-och-avfallshantering/>.

Massor

En god massantering är viktig ur miljösynpunkt. Var uppmärksam på att det kan finnas förorenade massor efter tidigare verksamheter på fastigheten och att dessa måste tas om hand och hanteras på ett riktigt sätt.

Krav

- Om en markförorening påträffas ska miljöförvaltningen genast underrättas.
- Vid en eventuell efterbehandlingsåtgärd ska en anmälan enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd sändas in till miljöförvaltningen i god tid (minst sex veckor).

Miljöronnd

Beskrivning av hur ofta miljöronnd utförs, om det finns checklista, vilka som deltar och hur dokumentation sker.

Krav

Att utföra miljöronnd är ett sätt för verksamheten att kontrollera sig själv och säkerställa att kontrollprogrammet följs. Exempel på sådant som kan kontrolleras vid en miljöronnd är:

- Har avfallet sorterats rätt?
- Förvaras kemikalier och farligt avfall korrekt?
- Finns säkerhetsdatablad för kemikalier?
- Används enbart kemikalier som är godkända av projektet?
- Är det skräpigt eller dammigt runt arbetsplatsen?
- Sker arbetet inom de bestämda arbetstiderna?
- Finns saneringsmedel tillgängligt och vet personalen var det förvaras?

Klagomål och information till närboende

- Beskrivning av hur närboende informeras om projektet och pågående arbeten.
- Beskrivning av hur eventuella klagomål ska hanteras inom projektet (t.ex. kontaktperson, dokumentation, uppföljning).

Krav

Förvaltningen har vid andra byggprojekt noterat att tydlig och bra information till närboende och andra berörda är viktigt för att öka förståelsen för byggprojektet och därmed minska risken för klagomål. Inför byggstart ska därför övergripande projektinformation samt information om enkel kontaktväg till byggprojektet lämnas till de som berörs i närområdet. Inför perioder med bullrande moment samt vid arbete utanför ordinarie arbetstider bör närboende informeras ytterligare.

Exempel på kontrollprogram

Det finns flera kontrollprogram som används vid byggprojekt inom Stockholms stad. Kontakta miljöförvaltningen om ni vill få exempel eller vid frågor kring dessa.